

การป่วยเป็นวัณโรคในเด็ก กรณีศึกษาสถานสงเคราะห์เด็กแห่งหนึ่ง จังหวัดสงขลา

อวยพร เพชรบริสุทธิ์ * ฮาสิเมาะห์ เลาะลง *ตรีชฎา วัฒนะนกุล*

*ศูนย์วัณโรคที่ ๑๒ จังหวัดยะลา สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๑๒ จังหวัดสงขลา

ปัจจัยจากการแพร่ระบาดของเอชไอวี ภาวะเศรษฐกิจ สังคมการอพยพย้ายถิ่น ตลอดจนการละเลยปัญหาวัณโรคของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ส่งผลให้การแพร่ระบาดของวัณโรคมากขึ้น สถานสงเคราะห์เด็กเป็นสถานที่รับเลี้ยงเด็กที่ปราศจากผู้อุปการะเลี้ยงดู ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด -๑๘ ปี โดยแบ่งบ้านพักอาศัยตามกลุ่มอายุของเด็ก แรกเกิด - ๑ ปี , ๑ - ๒ปี, ๒- ๓ ปี,๓-๔ ปี และ ๔ -๖ ปี หลังละ ประมาณ ๒๐ คน มีพี่เลี้ยงเข้าเวรดูแล ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เวิร์ดละ ๔ คน ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘ พบการติดเชื้อวัณโรคปอดในเด็กชายแรก เนื่องจากมีการตรวจสุขภาพเด็กก่อนที่จะเดินทางไปอยู่กับผู้อุปการะที่ต่างประเทศ เป็นเด็กเพศหญิง อายุ ๒ ปี เชื้อชาติพม่า สัญชาติพม่าผู้ป่วยไม่มีอาการผิดปกติแต่จากผลเอกซเรย์ปอด กุมารแพทย์ให้การวินิจฉัยว่าเด็กป่วยเป็นวัณโรคปอดดังนั้นจึงได้ค้นหาสาเหตุการเกิดโรคและค้นหาผู้ป่วยวัณโรคเพิ่มเติมเพื่อหามาตรการในการควบคุมป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคในสถานสงเคราะห์เด็ก

วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงพรรณนากลุ่มตัวอย่างคือ เด็กที่อยู่ในบ้าน ๒ หลัง คือบ้าน กลุ่มอายุ ๑-๒ ปี จำนวน ๒๐ คน บ้านกลุ่มอายุ ๒-๓ ปี จำนวน ๒๐ คน และพี่เลี้ยงในสถานสงเคราะห์จำนวน ๖๐ คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือน มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๕๘ ผลการศึกษา พบว่า ผลการตรวจภาพรังสีทรวงอกผิดปกติ เข้าได้กับวัณโรคแพทย์ให้วินิจฉัยว่าในกลุ่มบ้านอายุ ๑-๒ ปี มีเด็กป่วยเป็นวัณโรคปอดจำนวน ๗ คน กลุ่มบ้านอายุ ๒-๓ ปี มีเด็กป่วยเป็นวัณโรคปอดจำนวน ๘ คน รวมเด็กมีเด็กป่วยเป็นวัณโรคปอดจำนวน ๑๕ คน(ร้อยละ ๓๗.๕) ในกลุ่มพี่เลี้ยงพบป่วยเป็นวัณโรคปอดเสมหะไม่พบเชื้อ จำนวน ๒ คน(ร้อยละ ๓.๓) สำหรับเด็กที่สัมผัสโรคร่วมบ้าน ผลเอกซเรย์ปอดปกติ ผลทดสอบ Tuberculin test negative แพทย์ให้ยาป้องกันวัณโรค จำนวน ๒๕คน

สรุปผลสาเหตุที่พบเด็กป่วยเป็นวัณโรคในสถานสงเคราะห์เด็ก เกิดจากพี่เลี้ยงเด็กซึ่งทำงานในบ้านเด็กกลุ่มอายุ ๑-๒ ปี เป็นระยะเวลา ๓ ปี และย้ายไปทำงานในบ้านเด็กกลุ่ม ๒-๓ เป็นระยะเวลา ๓-๔ เดือน แม้ว่าตามระเบียบของสถานสงเคราะห์ ได้กำหนดให้พี่เลี้ยงเด็กทุกราย ได้รับการตรวจสุขภาพและเอกซเรย์ปอด ทุกปี ซึ่งพี่เลี้ยงคนดังกล่าวแพทย์ผู้ตรวจ พบว่า ผลเอกซเรย์ผิดปกติ และได้แจ้งให้พี่เลี้ยงเข้ารับการรักษา แต่พี่เลี้ยงกังวลเรื่องการจะถูกออกจากงาน จึงไม่ได้แจ้งใครและไม่ไปรับการรักษา เจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่ได้ติดตามผล ผู้บังคับบัญชาของสถานสงเคราะห์ไม่ได้รับการแจ้งข้อมูลจากโรงพยาบาล ประกอบกับพี่เลี้ยงไม่มีอาการผิดปกติอื่นๆ ช่องว่างทั้ง ๔ ประการ นี้ เป็นบทเรียนที่นำไปสู่การวางแผนป้องกันปัญหา ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ ๑.หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลสถานสงเคราะห์ทุกประเภท ควรตรวจสอบผลการตรวจคัดกรองโรคติดต่อของบุคลากรอย่างเคร่งครัดและสับเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบของพี่เลี้ยงที่ป่วยไม่ให้คลุกคลีกับผู้อื่น จนกว่าจะหาย๒.โรงพยาบาลที่ตรวจคัดกรองต้องรายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาของสถานสงเคราะห์ทราบ และติดตามผลการรักษาจนกว่าจะหาย

